

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD:

Med rätt material, rätt verktyg och tillräcklig kunskap om jobbet får du lätt ett tätt och bra gipstak.

TIDSÅTGÅNG:

1 vecka.

PRISBILD:

Cirka 2000 kr för 26 m².

Kraven på ett modernt gipstak är faktiskt rätt stränga, men du kan lätt uppfylla dem om du följer våra enkla men goda råd på följande sidor.

Ett perfekt gipstak

Gör det själv
och spara minst **20 000 kr**

Det enklaste och säkraste sättet att skapa ett nytt slätt innertak i bostaden är – utan jämförelse – att bygga upp det av gipsskivor.

Men kraven på ett gipstak, när det sitter under ett vindsbjälklag med isolering, har de senaste åren blivit märkbart större. Taket ska bl.a. utföras så att det är tätt och det görs med en ångspärr.

Den ska se till att den varma luften inte försvinner upp till vinden där den inte gör någon nytta. Och fukten i den varma luften ska hindras från att tränga upp i isoleringen där den kondenseras och ökar risken för skador orsakade av mögel eller röta.

Bättre utrustning är förr

Du kan tryggt sätta igång med det krävande arbetet att skapa ett nytt innertak av gips. Dagens material och verktyg är mycket bättre än förr, och därför kan du på ett enklare och bättre sätt än för några år sedan lyckas med taket.

För det första har byggfolien, som är 0,2 mm tjock och som används som ångspärr, blivit segare, och därför går den inte lika lätt sönder när den monteras.

För det andra finns det numera en rad nya och förbättrade produkter som hjälper dig att skapa ett ångtätt skikt på alla kritiska ställen. Nya kragar, ny fästmassa, specialtejp och annat gör det lätt att få det tätt vid t.ex. lampputtag.

För det tredje och minst lika avgörande så finns det nu verktyg och redskap som underlättar arbetet och därför hjälper dig att lyckas.

Slutligen handlar det om kunskap – och den ger vi dig i denna artikel som handlar om hur du får ett tätt tak.

Rätt redskap till arbetet

Det lönar sig alltid att investera i bra material och förnuftiga verktyg när innertaket ska på plats. De underlättar arbetet enormt och utan dem finns risk att det inte blir tätt.

Material till en tät ångspärr: 0,2 mm PE-plastfolie, specialtejp, kragar för genomföringar, fästmassa och täta dosor för lampputtag.

Verktyg: Skivlyften hjälper dig enormt och är billig att hyra. Tack vare den kan du ensam få upp gipsskivorna till taket och fästa dem.

Verktyg: Gipsskruvdragare som använder skruvar på band gör det lättare att fästa skivorna. Köp annars djupstopp för gipsmontering.

Verktyg: Magneter som du sätter i takdosorna så att du kan hitta dem när gipsskivorna är på plats. Då kan du arbeta utan att skada ångspärren.

Därför är ångspärren så viktig

■ Varm luft suger till sig fukt som kondenserar när luften kyls ner.

■ Om avkylning sker i en byggnadsdel där fukten inte snabbt nog ventileras bort resulterar det i fuktskador.

■ Ju tjockare isolering, desto större är temperaturskillnaden mellan den varma och kalla sidan av isoleringen, och ju större är risken för fuktskador.

■ Du är inte lagligt förpliktad att ha ångspärr, men den hjälper!

I gamla hus är det inte så viktigt med en ångspärr – så länge man inte tilläggsisolerar. Gamla hus har tunnare isolering och den varma rumsluten avger inte sin fukt i väggarna. Men hus som har tilläggsisolerats och moderna villor har en ganska tjock isolering och då är det viktigt med en ångspärr. Det är också viktigt att ångspärren sätts upp korrekt och att den förblir tät. Annars är det stor risk att fukt letar sig ut i vägg- och takkonstruktionen, där det finns risk att den medverkar till mögelbildning och fuktskador.

DETTA HAR ANVÄNTS

Material

Till ett rum på 3,5 x 6,8 m:

- 0,2 mm ångspärr
- 4 tuber folielim
- 4 kragar till takdosor
- Skruvar till glespanel, t.ex. 5 x 60 mm
- 19 gipsskivor, 120 x 240 cm
- Gipsskruvar på band, 30 och 41 mm till trä och 41 mm till stål

Specialverktyg

- Skivlyft (hyrs)
- Gipsskruvdragare (hyrs/köps)
- Ev. magneter till att hitta takdosor ovanför gipsskivorna
- Häftpistol för ångspärrsfolie

Underlaget

När familjen i denna vill beslöt att sätta upp gipsskivor som inbertak valde man också att ta bort den gamla takpanelen. Först då blev det möjligt att ta bort den gamla ångspärren och ersätta den med en ny och tät folie.

När både takpanel och ångspärr har tagits bort blottläggs glespanelen. Den sitter så plant att den inte behöver åtgärdas annat än att fästas ordentligt i takbjälkarna. Mät avståndet mellan brädorna och kom ihåg det. För det avståndet ska användas när du fäster skruvar i rader i gipsskivorna.

Det är nu elektrikern ska komma och montera nya lampputtag i taket och dra fram kablar till dem.

1 Den gamla glespanelen kollas med ett långt vattenpass. Den ska vara plan och helst också vågrät, för om panelen inte sitter bra kommer inte gipsskivorna att sitta snyggt. Små skevheter kan justeras, men är den mycket ojämn bör den ersättas.

2 Skruva fast den gamla glespanelen med 5 x 60 mm träskruvar. Det är extra viktigt om panelen har monterats med spikar för då kan den lätt ge med sig av gipsskivornas tyngd. Små ojämnheter anjusteras med klossar eller brickor.

Ångspärren

Den gamla ångspärren i denna villa hade alla klassiska fel. Den hade satts upp slarvigt så att den var skrynklig, våderna överlappade inte varandra, den slöt inte tätt mot ytterväggarna och den var trasig vid varje lampputtag.

Med tilläggsisoleringen hade vi också skaffat material som skulle göra det lättare att få det tätt. Men det är lika viktigt att använda rätt teknik när de långa våderna av den åldersbeständiga byggfolien sätts upp. Det bästa är att fästa den längs ena kanten först och sedan släta ut den och fästa den andra kanten. Folien finns ofta i två bredder, 140 cm resp. 270 cm – ju bredare desto bättre, för då går det snabbt att täcka taket.

1 Den första våden sätts upp som en gardin tvärs över rummet. Skär först till folien så att den är 15 cm längre än rummet i varje ände. Fäst folien på var 30:e cm 240 cm från väggen. Då överlappar den 20 cm i taket och hänger ner 10 cm på väggen.

2 En tjock sträng folielim klickas ut på väggen precis under glespanelen längs de väggar som den första våden ska fästas på. Vänta med resten av rummet för annars torkar limmet.

TIPS

Om du inte kan hitta passande kragar till dosorna kan du tejpa ihop delarna så att det blir tätt och i så fall ska du använda en armerad ångspärrstejp.

MATERIAL

Välj rätt material till jobbet. Ångspärren ska vara tät så länge huset finns kvar och därför ska du välja en specialfolie som ångspärr. Den ska vara 0,2 mm tjock, gjord av polyeten (PE) och den ska vara åldersbeständig. En rulle med 25 m x 2,7 m kostar mellan 325 och 400 kr.

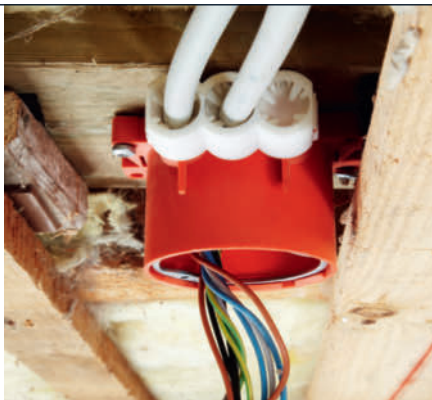
6 Samtliga klammer ska täckas av ångspärrstejp. Den långa raden av tättsittande klammer längs kanten kan tejpas över med en lång remsa. Övriga klammer täcks av bitar som du klipper till.

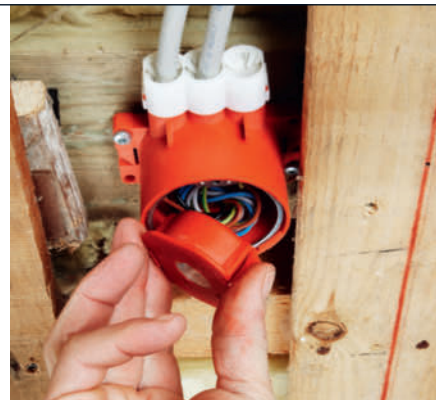
7 Nu ska lampputtagen tryckas igenom folien. Skär först ett litet kryss i plastfolien så att den kan pressas upp runt dosan och tryck sedan en uttagskrage över dosan. När den är på plats dras skyddspapperet bort och lappen klistras fast.

3 Med snörslå gör du ett streck på glespanelen tvärs över rummet. Strecket anger kanten på den första gipsskivan (den har du mätt dig fram till). Det är bättre att börja på mitten och skära längs väggarna, för de är sällan vinkelräta.

4 Elektrikern drar fram kablar och fäster dosor i taket. De ska placeras så att de precis går igenom de övre gipsskivorna, så här krävs lite mätning.

5 Kablarna rullas ihop i dosorna och en magnet placeras i varje dosa. De gör det möjligt att finna dosorna när de undre gipsskivorna har monterats och döljer dem. Det röda kirstrecket till höger markerar den första gipsskivan.

3 Nu ska våden häftas fast på glespanelen. Det är viktigt att den ligger så slätt som möjligt. Börja mitt på den "gardin" som hängt upp och pressa upp folien mot taket undan för undan medan du fäster den. Stoppa 5 cm från väggen.

4 När hela våden är på plats trycks kanten in i limmet. Pressa in folien i vinkeln mellan vägg och tak. Det är extra viktigt att folien sitter i vinkel för att inte skadas när gipsskivan sätts upp.

5 Nästa våd sätts upp på samma sätt. Först längs ena kanten i mitten av rummet och sedan längs väggen. Överlappningen ska vara minst 20 cm och kanten ska förstås ligga på en bräda så du får mothåll när du tejpar längs kanten.

När du har fäst kanten av folien mitt i taket trycker du upp folien mot taket och slätar ut den. Låt hörnen hänga ner i trekanter innan du fäster folien ut mot hörnen.

De övre skivorna

Om du har ett par medhjälpare kan ni sätta upp 120 cm breda gipsskivor i taket utan en skivlyft. Utan medhjälpare måste du ha en lyft. Du kan själv lägga en skiva på lyften och sedan styr du lyften så att den står rätt och hissar du upp skivan på plats. Medan lyften håller skivan skruvar du fast den.

Börja mitt inne på taket med den första skivan. Du kan markera placeringen med små plywoodbitar längs ditt streck. När den första skivan rättats till och skruvats fast går det lätt att sätta upp resten. Undvik att börja med en skiva som ska förses med hål för lampputtag.

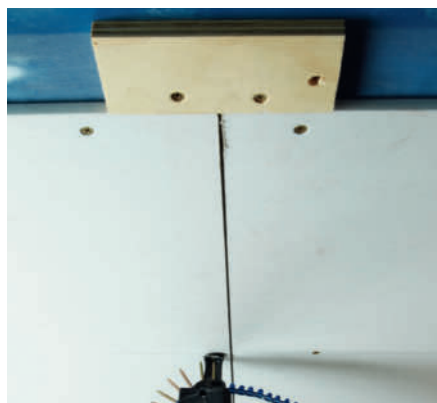

1 Den första skivan ska sättas mitt i taket. Styr lyften tills den står under plywoodbitarna. Den första biten sätts 235 cm från ena kortväggen och den andra 240 cm längre bort. Då kan du styra skivan på plats mot bitarna.

Skivorna skruvas fast längs sidorna och i två rader i glespanelen.

2 Skivan skruvas fast i glespanelen med 30 mm gipsskruvar för trä. Med en skruvdragare för bandskruv går arbetet synnerligen snabbt.
TIPS: Markera med blyertsstreck på skivan var glespanelen sitter.

3 Nästa skiva lyfts upp och skruvas fast i förlängningen av den första. Skjut in skivan mot kanten och plywoodbiten så att den sitter i rak linje.
TIPS: Lägg skivan på lyften så att ena änden kommer upp först och trycks på plats.

4 Nästa skivrad sätts upp så att skarvarna mellan kortändarna förskjuts i förhållande till den första raden. Det löser du ofta genom att börja med den bit du har tagit bort från sista skivan i första raden.

Det 80 mm stora hålet skonar kragen.

5 Hålen för dosorna sågas i de övre gipsskivorna innan de sätts upp. Mät till centrum av varje dosa från föregående skiva och borra hål i gipsskivan med 80 mm hålsåg. Hålet är lite större än dosan och då är det ingen risk att kragen på den skadas.

Skär gips lätt

När du ska skära bort en bit av gipsskivan skär du igenom papperet på ena sidan, vänder skivan, bryter den mot en kant och skär igenom papperet på den andra sidan. Klart!

6 Skivorna längs väggarna skärs något för smala. När du har mätt noga längs hela skivlängden drar du bort 3–4 mm. Det är för att skivan inte ska skada den mycket noggrant fastsatta ångspärren.

7 När du har satt upp samtliga skivor skär du av ångspärren. Sätt ett nytt blad i kniven och skär så noga som möjligt längs kanten på gipsskivan i taket. Nu är den nya ångspärren skyddad.

De undre skivorna

De undre gipsskivorna i taket ska förskjutas så att det inte bli genomgående skarvar – varken längs långsidorna eller kortsidorna. Det försvagar taket och ökar risken för skador.

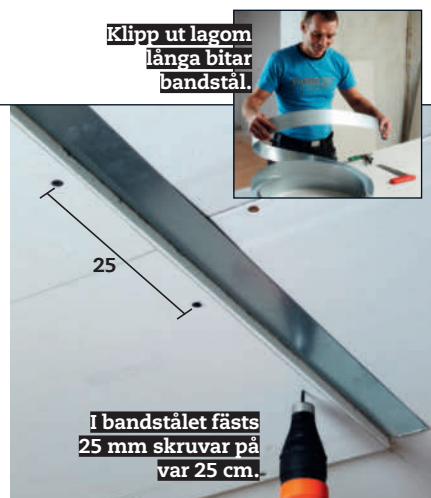
Den första skivan i det undre lagret sätts därför upp en glespanelbräda från de längsgående skarvarna, och återigen ska du dra streck för monteringen. Det är smart att också nu använda klossar att styra skivorna mot.

De skivor som sätts upp till sist mot väggarna ska vara 2 mm smalare än utrymmet. Då minskas risken att kanten skadas när skivan sätts upp. Monteringen avslutas med en tät akrylfog mellan skivan och väggen.

Placeringen av de första skivorna markeras.

1 Den första av de undre skivorna sätts upp mitt i rummet. Krittstreck och klossar markerar placeringen. Skivorna ska förskjutas en bräda i sidled. Här är det 40 cm centrumavstånd mellan brädorna. Det får gärna markeras på de övre skivorna.

Klipp ut lagom långa bitar bandstål.

I bandstålet fästs 25 mm skruvar på var 25 cm.

2 Kortändarna förstärks med bandstål om det är mer än 30 cm centrumavstånd mellan brädorna i glespanelen. Bandstålet klipps i lagom långa bitar och skjuts halvvägs in över skivan som monteras.

Arbetar du ensam kan en kloss hålla gipsskivan.

3 Skivorna närmast väggen lyfts först upp på väggens sida eftersom små ojämnheter längs eller på väggen lätt kan skada den ömtåliga, skurna kanten.

TIPS: Om skivlyften inte kommer åt kan du hålla skivan på plats med ett par klossar.

4 Nu ska du leta reda på de dolda dosorna i taket. Det gör du med magnetverktyget. När du för sökaren i närheten av dosan registrerar delarna varandra. Sökaren sätter sig exakt under dosan. Markera centrum med en penna.

5 Hålet till dosan borrar med 67 mm hålsåg. Stå en bit från hålsågen för det dammar rejält (eller använd skyddsglasögon). Eftersom du bara ska borra igenom en skiva ska du inte trycka hårt för då går hålsågen in i kablarna.

Taket är ångtätt och plant. Konstruktionen är hållbar eftersom den består av dubbla gipsskivor. Det återstår bara att spackla alla skarvar och skruvar, innan taket kläs med glasfiberväv och målas.

Bara för prenumeranter!

Alla prenumeranter har gratis tillgång till artiklarna på vår webbplats, www.gds.se. Sök på t.ex. gipstak och läs allt om hur du gör taket färdigt.

